



Cieszyn, dn. 24 marca 2022 r.

dr hab. Katarzyna Marcol  
Instytut Nauk o Kulturze  
Uniwersytet Śląski w Katowicach

**Recenzja naukowa rozprawy doktorskiej autorstwa mgr Patrycji Bilińskiej  
pod tytułem „Perswazja kulturowa w blogach parentingowych”**

Praca naukowa mgr Patrycji Bilińskiej wpisuje się w nurt współczesnych badań nad zależnościami pomiędzy mediami, kulturą i językiem. Rozprawę organizują takie pojęcia, jak: „komunikacja medialna”, „perswazja”, „multimodalność”, „intertekstualność”. Przyjęta przez autorkę perspektywa metodologiczna wyrastająca na gruncie mediolingwistyki zakłada, iż teksty medialne – łączące różne techniki przekazu – kreują obrazy świata odbiorców oraz ich językowo-kulturowe reprezentacje. Media pośredniczą w objaśnianiu i tworzeniu sensów odnoszących się do wszelkich sfer rzeczywistości, w tym sfery ponowoczesnego rodzicielstwa, która znajduje się w centrum zainteresowania autorki. Owa konstruktywistyczna koncepcja roli mediów w ustanawianiu życia społecznego została zobrazowana w rozprawie doktorskiej na przykładzie blogów parentingowych.

Blogi zostały tu wyodrębnione spośród innych przekazów medialnych jako zbiory tekstów multimodalnych służących nie tylko komunikacji z odbiorcami, ale przede wszystkim przyczyniających się do kreacji własnego wizerunku blogera oraz określonego obrazu rzeczywistości, jak również zdobycia popularności, czy promocji marek produktów. Autorka trafnie zdefiniowała status blogów w przestrzeni wirtualnej jako nigdy niedokończony „proces” przynależący do czasu teraźniejszego, jako „działanie” podlegające bezustannym modyfikacjom na skutek zmieniających się relacji między nadawcą i odbiorcą (s. 63). Niezwykle cenne jest ukazanie blogów w całym skomplikowanym kontekście sytuacyjnym



oraz kulturowym, z uwzględnieniem aspektu ekonomicznego (prowadzenie bloga może być źródłem dochodów) oraz strategii marketingowych stosowanych przez blogerów. Tym samym układ bloger – odbiorca ujawnia się w sieci złożonych powiązań, które zostały uwzględnione podczas analizy perswazyjnych działań blogerów, mających przekonać do określonych wizji rodziny, macierzyństwa czy ojcostwa.

Analiza blogów parentingowych z perspektywy perswazji kulturowej skłania do zastanowienia się nad kilkoma zagadnieniami poruszonymi przez autorkę, a kluczowymi dla nauk humanistycznych i społecznych. Jednym z nich jest funkcja perswazyjna tekstów medialnych. Walery Pisarek postawił tezę, że główną funkcją języka w mediach jest funkcja perswazyjna, a wszystkie inne są wobec niej służebne, czyli funkcja informacyjna, ekspresywna, impresywna, fatyczna, poetycka i metajęzykowa służą - koniec końców – perswazji, by innych uczyć, wychowywać, przekonywać, skłaniać do działania (W. Pisarek, *Podstawy retoryki dziennikarskiej*. W: *Dziennikarstwo i świat mediów*. Kraków 2000). Przekazy medialne, jako teksty komunikacji społecznej, cieszą się jednocześnie znacznym poziomem wiarygodności wśród odbiorców, co ułatwia osiągnięcie celu perswazyjnego. W dobie upadku autorytetów oraz w obliczu utraty poczucia bezpieczeństwa ontologicznego, o których to mówi się w odniesieniu do późnej nowoczesności czy ponowoczesności, coraz większe znaczenie mają systemy eksperckie (A. Giddens, *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*. Tłum. A. Szulżycka. Warszawa 2012). Eksperti są obecni w mediach nie tylko w przypadku wyjaśniania spraw technicznych czy trudnych zagadnień naukowych, ale także w sprawach związanych z rodzicielstwem, wychowaniem dzieci, dbaniem o wygląd, stosowaniem produktów określonych marek. Blogerzy są takimi „ekspertami”, a osoby, które czerpią wiedzę z wpisów na blogach, ufają ich „wiedzy”. To właśnie zaufanie, jak twierdzi A. Giddens, ma bezpośredni związek z poczuciem bezpieczeństwa psychicznego jednostek i grup, gdyż równoważy niewiedzę lub poczucie zagubienia wobec nieskończonych możliwości wyboru. Systemy eksperckie legitymizują istnienie różnych instytucji, jak na przykład rodziny ponowoczesnej, przypisując jej członkom (mamie, tacie, dzieciom) określone role. W sytuacji komunikacyjnej, gdy relacja między nadawcą a odbiorcą jest zapośredniczona medialnie, zaufanie ma kluczowe znaczenie i niewątpliwie ułatwia stosowanie w blogach zabiegów perswazyjnych, które tak rzetelnie zostały omówione w rozprawie doktorskiej (m.in. budowanie





wiarygodności oraz pozycji autorytetu, budowanie szacunku do pełnionej przez siebie roli, wskazywanie na szczerą intencję, odnoszenie się do poczucia wspólnoty).

Kolejnym ważnym zagadnieniem, na które warto zwrócić uwagę w pracy naukowej Patrycji Bilińskiej, jest wpływ dyskursu medialnego na konstruowanie obrazu świata, co w przypadku blogów parentingowych odnosi się głównie do kreowania ponowoczesnego wzoru rodziny (modeli matki, ojca i relacji między członkami rodziny) oraz stylu życia. Tekst medialny, aby zyskać na popularności, powinien odpowiadać w znacznej mierze oczekiwaniom i upodobaniom odbiorców, dzięki czemu jest z łatwością przyswajany i transmitowany. Oznacza to, że warunkiem istnienia blogów parentingowych jest funkcjonowanie wspólnoty komunikacyjnej, której członkowie podzielają określone normy, światopogląd, a także znajomość tekstów kultury niezbędnych dla właściwego rozumienia przekazu. Autorka rozprawy ukazała te powiązania na przykładach perswazji kulturowej, której skuteczność jest wzmacniana nie tylko poprzez stosowanie kolażu kodów – multimodalność, ale również poprzez odwołania do różnych tekstów kultury – intertekstualność. Rzeczywistość medialna jest miejscem, gdzie się tworzy i powiela również projekty tożsamościowe, które z jednej strony pozwalają zdefiniować się nadawcom, a z drugiej – utożsamić się odbiorcom z wytworzonymi obrazami. Wpisy na blogach można traktować jako swoiste narracje tożsamościowe, wymagające wysiłku twórczego, które służą blogerom do ukonstytuowania własnej tożsamości („jesteśmy nie tym, czym jesteśmy, ale tym, co z siebie zrobimy” A. Giddens), a następnie mają one przekonać odbiorców do przyjęcia tego samego punktu widzenia, np. w celu wytworzenia potrzeb konsumpcyjnych poprzez wybór określonego stylu życia. O „lajfstajlu” jako zjawisku społecznym i jednocześnie strategii perswazyjnej pisze Patrycja Bilińska przy okazji omawiania blogów parentingowo-lajfstajlowych. Choć na „styl życia” składają się drobne decyzje podejmowane przez każdego konsumenta w odniesieniu do tego, w co się ubrać, jaką markę wózka wybrać, w jakim proszku wyprać dziecięce ubrania, to jest to pojęcie ważne w kontekście definiowania ponowoczesności. Jak zauważyła autorka rozprawy, głównymi funkcjami wpisów lajfstajlowych jest kreowanie własnego wizerunku blogera, a także promowanie produktów (s. 264). Realizacja tych założeń jest możliwa właśnie dzięki przekonaniu zarówno nadawcy, jak i odbiorcy o wspólnym stylu



życia, który jest jednocześnie wyrazem przynależności do określonego środowiska, kosztem wykluczenia tych, którzy owego stylu życia nie podzielają.

Zwróć jeszcze uwagę na podjętą przez Patrycję Bilińską kwestię recepcji blogów i wpływu postów na poglądy i zachowania odbiorców. Ten ostatni rozdział pracy naukowej, traktujący *de facto* o sprzężeniu zwrotnym w nowych mediach, jest niezwykle ważny – podsumowuje rozprawę i zamyka ją merytorycznie. Bez weryfikacji skuteczności komunikatu analiza blogów z perspektywy perswazji kulturowej byłaby niepełna. Autorka wykazała się tu znowu wrażliwością na kontekst pokazując, w jaki sposób współwystępują różne odmiany gatunkowe w mediach: blogi, memy, posty w mediach społecznościowych, artykuły w portalach plotkarskich. Ten zniuansowany obraz komunikacji pozwala zorientować się, jakimi kanałami i w jaki sposób media wpływają na relacje społeczne w sieci oraz na życie codzienne użytkowników.

W rozprawie wyraźnie zostało zobrazowane, w jakim zakresie blogerzy i odbiorcy są zakotwiczeni we wspólnym *universum* dyskursu, jak transmitowane są wzorce kulturowe oraz w jakim kierunku zmierzają społeczne przemiany światopoglądowe (od rodziny tradycyjnej do ponowoczesnej). W obliczu dynamiki zmian wzorca rodziny oraz diagnozowanego przez socjologów osłabienia struktur rodzinnych jawi się pytanie o obraz dziecka w blogach parentingowych. Zygmunt Bauman postawił następującą diagnozę: „W naszych czasach dziecko jest przede wszystkim przedmiotem uczuciowej konsumpcji. Przedmioty konsumpcji służą zaspokajaniu potrzeb, pragnień, zachcianek konsumenta; podobnie dzieci” (Z. Bauman, *Dzieci i uczuciowa konsumpcja*. W: *Bauman o popkulturze. Wypisy*. Koncepcja i wybór M. Halawa, P. Wróbel. Warszawa 2008, s. 128). Ciekawi mnie, czy autorka rozprawy zgadza się z tą tezą i czy z analizy blogów parentingowych można wywnioskować o dziecku jako przedmiocie konsumpcji w kontekście wyboru, satysfakcji i poniesionych kosztów.

Praca Patrycji Bilińskiej jest przemyślana pod względem treści i formy; autorka prezentuje problematykę perswazji kulturowej w blogach parentingowych w sposób wyczerpujący. Badania jakościowe, stanowiące analizę dyskursu medialnego, realizowała na podstawie stu osiemdziesięciu blogów, które były publikowane w latach 2014-2021. Prócz warstwy językowej analizie została poddana także strona graficzna (kolorystyka, dobór fontu, układ elementów, fotografie, filmy, grafiki), co w przypadku wielomodalnych tekstów jest absolutnie konieczne, choć niezwykle trudne. Autorka wywiązała się z tego zadania



wzorowo. Narracja w pracy jest klarowna, a sformułowania obcojęzyczne lub zapożyczone z języka obcego, stosunkowo liczne w przypadku globalnego zjawiska blogowania, są konsekwentnie wyjaśniane. Literatura przedmiotu została dobrana właściwie, należy podkreślić odwołania do zagranicznych publikacji naukowych, w których już wcześniej analizowano funkcjonowanie blogów z różnych perspektyw metodologicznych.

**Biorąc pod uwagę pozytywną ocenę rozprawy doktorskiej pod tytułem „Perswazja kulturowa w blogach parentingowych” wnioskuję o nadanie mgr Patrycji Bilińskiej stopnia doktora. Jednocześnie uważam za wskazane opracowanie tekstu pod kątem publikacji i wydanie go w formie monografii naukowej.**

*Katarzyna Maroń*